

el balancí

David Foenkinos
Charlotte

edicions
62

DAVID FOENKINOS

Charlotte

Traducció de Mercè Ubach

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Charlotte*
© Éditions Gallimard, 2014

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor
qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació
d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.
Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos,
www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2015

© de la traducció: Mercè Ubach Dorca, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s. l.
Aragó, 390 - 08013 Barcelona
Imprès a Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.230-2015
ISBN: 978-84-297-7437-5

ÍNDIX

PRIMERA PART	11
SEGONA PART	27
TERCERA PART	49
QUARTA PART	71
CINQUENA PART	101
SISENA PART	127
SETENA PART	155
VUITENA PART	181
<i>Epíleg</i>	207

I

La Charlotte va aprendre a llegir el seu nom en una tomba.

Així doncs, ella no és la primera Charlotte.

Abans hi va haver la seva tia, la germana de la mare.

Les dues germanes estan molt unides, fins un vespre de novembre del 1913.

La Franziska i la Charlotte canten juntes, ballen, i també riuen.

Mai de manera desbocada.

Hi ha un deix de castedat, en el seu exercici de la felicitat.

Potser ho fa el tarannà del seu pare.

Un intel·lectual rígid, aficionat a l'art i les antiguitats.

Als seus ulls, no hi ha res més interessant que unes restes romanes.

La mare és més dolça.

D'una dolcesa, però, que confina amb la tristesa.

La seva vida ha estat una successió de drames.

Vindrà al cas enumerar-los més endavant.

De moment, quedem-nos amb la Charlotte.

La primera Charlotte.

És bonica, amb uns cabells llargs i negres com promeses.

Tot comença amb la lentitud.

Progressivament, ho fa tot més lentament: menjar, caminar, llegir.

Alguna cosa s'alenteix, dins seu.
Segurament, una infiltració de la melancolia en el seu cos.
Una melancolia destructiva, d'on no es torna.
La felicitat esdevé una illa del passat, inaccessible.
Ningú no s'hi fixa, en l'aparició de la lentitud en la Charlotte.
És força més insidiosa.
La gent compara les dues germanes.
Simplement, una d'elles és més somrient que l'altra.
Com a molt hi ha qui remarca que està abstreta llargues estones.
Però la nit s'empara d'ella.
Aquella nit que cal esperar, perquè pugui ser l'última.

És un vespre molt fred de novembre.
Quan tothom dorm, la Charlotte es lleva.
Reuneix unes quantes coses, com si marxés de viatge.
La ciutat sembla en suspens, petrificada en un hivern precoç.
La noia acaba de fer divuit anys.
Camina de pressa cap a la seva destinació.
Un pont.
Un pont que li encanta.
El lloc secret de la seva negror.
Sap de fa temps que serà l'últim pont.
En la nit fosca, sense testimonis, la noia salta.
Sense la més petita vacil·lació.
Cau a l'aigua glacial, i fa de la seva mort un suplici.

Troben el cos de matinada, embarrancat a la riba.
Completament blau en alguns punts.
Als pares i la germana els desperta la notícia.
El pare s'enroca en el silenci.
La germana plora.
La mare xiscla de dolor.
L'endemà, els diaris evoquen aquella joveneta.

Que s'ha infligit la mort sense donar explicacions.
Potser és això el més escandalós.
La violència afegida a la violència.
Per què?
La seva germana considera aquest suïcidi un afront a la seva unió.
Quasi tota l'estona, se'n sent responsable.
No s'ha adonat de res, no ha entès la lentitud.
Ara tira endavant amb la culpabilitat al cor.

2

Ni els pares ni la germana van a l'enterrament.
Destrossats, s'enclaustran.
Segurament també se senten una mica avergonyits.
És millor evitar la mirada dels altres.

Passen així uns quants mesos.
En la impossibilitat de prendre part del món.
Un llarg període de mutisme.
Parlar és arriscar-se a evocar la Charlotte.
Que s'amaga darrere cada mot.
Només el silenci pot sostenir l'avanç dels supervivents.
Fins al moment que la Franziska posa un dit al piano.
Hi toca una peça, canta amb dolcesa.
Els pares s'acosten a la filla.
I es deixen sorprendre per aquesta manifestació de vida.

El país entra en guerra, i potser és millor.
El caos és el decorat perfecte per al seu dolor.
Per primer cop, el conflicte és mundial.
Sarajevo fa caure els imperis del passat.
Milions d'homes es precipiten vers la seva fi.

El futur es disputa dins els llargs túnels excavats a la terra.
Llavors la Franziska decideix fer-se infermera.
Vol curar els ferits, guarir els malalts, reanimar els morts.
I sentir-se útil, és clar.
Ella que viu cada dia amb el sentiment d'haver estat inútil.
La mare està espantada per aquesta decisió.
El pla provoca tensions i disputes.
Una guerra dins la guerra.
Res a fer, la Franziska se'n va.
I va a parar a prop de les zones perilloses.
Hi ha qui la considera valenta.
Però és només que ja no li fa por la mort.

Enmig dels combats, coneix l'Albert Salomon.
És un dels cirurgians més joves.
És molt alt i està molt concentrat.
La mena d'home que, estant immòbil, sembla apressat.
Dirigeix un hospital de campanya.
Al front, a França.
Amb els seus pares morts, la medicina ocupa el lloc de la família.
Obsedit per la seva tasca, res no el distreu de la seva missió.
Sembla que es fixa poc en les dones.
Amb prou feines s'ha adonat de la presència d'una infermera nova.
Tot i així, ella no para de somriure-li.
Afortunadament, un incident modifica la història.
En plena operació, l'Albert esternuda.
Li raja el nas, s'ha de mocar.
Però té les mans ocupades amb els budells d'un soldat.
Llavors la Franziska li allarga un mocador.
És en aquest precís instant que ell la mira, per fi.

Al cap d'un any, l'Albert aplega el seu coratge amb totes dues mans.
Les seves mans de cirurgià.

I se'n va a veure els pares de la Franziska.
Són tan freds que tot ell s'arronsa.
Per què ha vingut?
Ah, sí... per demanar la seva filla... en ma... trimoni...
Demanar el què?, remuga el pare.
No vol per gendre aquest sant Pau.
Segurament no es mereix casar-se amb una Grunwald.
Però la Franziska hi insisteix.
Diu que n'està molt enamorada.
És difícil estar-ne segurs.
Però ella no és de mena capritxosa.
Des de la mort de la Charlotte, la vida s'ha reduït a l'essencial.

Els pares acaben cedint.
Forcen el propi caràcter per alegrar-se una mica.
Per tornar a somriure.
Fins i tot van a comprar flors.
Feia tant de temps que no s'hi veien colors, al menjador...
És una forma de renaixença pels pètals.
Amb tot, assisteixen al casament amb cara d'enterramorts.

3

Des dels primers dies, la Franziska es queda sola.
Per què en diuen vida en comú, d'això?
L'Albert se n'ha tornat al front.
La guerra s'encalla, es fa eterna.
És una carnisseria, a les trinxeres.
Mentre no se li mori el marit...
No vol quedar-se viuda.
Ella ja és...
Caram, quina és la paraula per quan perds una germana?

No existeix, no es diu de cap manera.
El diccionari és púdic, de vegades.
Com si a ell també li fes por el dolor.

La jove casada vaga pel seu pis immens.
Al primer d'una casa burgesa, a Charlottenburg.
La ciutat de la Charlotte.

És a la Wielandstrasse, 15, a prop de Savignyplatz.
M'hi he passejat molts cops, per aquest carrer.
Abans i tot de conèixer la Charlotte, el seu barri ja m'agradava.
El 2004, volia titular una novel·la *Savignyplatz*.
El nom em ressonava per dins d'una manera estranya.
Me n'atreia alguna cosa, sense saber per què.

Un passadís llarg travessa el pis.
La Franziska sovint s'hi asseu a llegir.
S'hi sent com a la frontera de casa seva.
Avui, tanca el llibre d'una revolada.
Mig marejada, corre al lavabo.
I es passa una mica d'aigua per la cara.
En té prou amb uns segons per entendre-ho.

Està curant un ferit quan l'Albert rep una carta.
En veure'l empallidir, un dels infermers s'inquieta.
La meva dona està embarassada, sospira a la fi.
Els mesos següents, intenta anar a Berlín al més sovint possible.
Però la major part del temps la Franziska està sola amb el seu ventre.
Es passeja pel passadís, i ja parla a la criatura.
Sent la urgència de posar fi a la seva solitud.
El part té lloc el 16 d'abril de 1917.
És l'aparició d'una heroïna.

Però també la d'un nadó que no para de plorar.

Com si no acceptés haver nascut.

La Franziska li vol posar Charlotte, en record de la seva germana.

L'Albert es nega a donar-li el nom d'una morta.

I encara menys d'una suïcida.

La Franziska s'indigna, plora, s'exaspera.

És una manera d'allargar-li la vida, pensa.

T'ho suplico, sigues raonable, repeteix l'Albert.

Res a fer, sap que ella no ho és.

També és per això que l'estima, per la seva dolça bogeria.

Per la manera que té de no ser mai la mateixa dona.

Tan aviat se sent lliure com submisa, frenètica com resplendent.

Ell sap que lluitar-hi és inútil.

A més, qui té ganes de barallar-se durant la guerra?

Doncs es dirà Charlotte.

4

Quins són els primers records de la Charlotte?

Olors, o colors?

Més probablement són notes.

Les melodies que canta la seva mare.

La Franziska té una veu angelical i s'acompanya al piano.

Des de la més tendra infància, la Charlotte n'és bressada.

Més tard, ella passarà les pàgines de les partitures.

Així s'escolen els primers anys, dins la música.

A la Franziska li agrada passejar amb la seva filla.

La porta fins al cor verd de Berlín, al Tiergarten.

És un illot de pau en una ciutat que encara respira la derrota.

La petita Charlotte observa els cossos ferits i mutilats.

L'espanten, totes aquestes mans parades cap a ella.
Un exèrcit de pidolaires.
La nena abaixa els ulls per no veure els rostres decrepits.
I no aixeca el cap fins que arriba al bosc.
Allà, pot córrer darrere els esquirols.

I després, han d'anar al cementiri.
Per no oblidar mai.
La Charlotte comprèn molt d'hora que els morts són part de
la vida.
Toca les llàgrimes de la seva mare.
Que plora la germana com el primer dia.
Hi ha dolors que no passen mai.
A la tomba, la Charlotte llegeix el seu nom.
Vol saber com va anar.
La teva tia es va ofegar.
Que no sabia nedar?
Va ser un accident.
La Franziska de seguida canvia de tema.
Aquest és el primer pacte amb la realitat.
El principi del teatre.

L'Albert desaprova aquestes visites al cementiri.
Per què hi portes la Charlotte tan sovint?
És una atracció morbosa.
Ell li demana que espai les visites, que no s'hi endugui la nena.
Però com se'n pot assegurar?
No és mai a casa.
Només pensa en la feina, diuen els seus sogres.
L'Albert vol esdevenir el metge alemany més important.
Quan no és a l'hospital, es passa l'estona estudiant.

S'ha de desconfiar, d'un home que treballa massa.

De què intenta fugir?
Una por o un simple pressentiment.
El comportament de la seva dona és cada cop més inestable.
Observa en ella instants d'absència.
Com si de vegades fes vacances d'ella mateixa.
Es diu que és somiadora.
Sovint busquem raons tranquil·litzadores a les rareses dels altres.
Però sí que n'hi ha, de motius per preocupar-se.
Es passa dies sencers sense moure's del llit.
Sense ni anar a buscar la Charlotte a l'escola.

Fins que, tot d'una, torna a ser ella.
En un tancar i obrir d'ulls surt de la seva letargia.
Sense la més petita transició, se'n va amb la Charlotte a tot arreu.
Per la ciutat i els jardins, al zoo i els museus.
És bo passejar-se, llegir, tocar el piano, cantar, aprendre-ho tot.
Quan se sent vital, li agrada organitzar festes.
Vol veure gent.
A l'Albert li encanten, aquestes vetllades.
Són la seva vàlvula d'escapament.
La Franziska s'asseu al piano.
És tan bonica, la manera que té de moure els llavis.
Es diria que conversa amb les notes.
Per a la Charlotte, la veu de la mare és una carícia.
Si tens una mare que canta tan bé, no et pot passar res dolent.

Com una nina, la Charlotte s'està dreta al mig de la sala.
Rep els convidats amb el seu millor somriure.
El que ha treballat amb la mare, fins a esgotar-se la mandíbula.
Quina és, la lògica?
La seva mare s'enclaustra durant setmanes.
Fins que, tot d'una, és posseïda pel dimoni social.
A la Charlotte la diverteixen, aquests canvis.

S'estima més el que sigui abans que l'apatia.
Allò massa ple abans que el buit.
El buit que torna, ara.
Tan de pressa com havia fugit.
I la Franziska s'allita de nou, esgotada de no-res.
Perduda en la contemplació d'un més enllà al fons de la seva
habitació.

Davant de les incoherències maternes, la Charlotte és dòcil.
Domestica la seva melancolia.
És així com un es converteix en artista?
Acostumant-se a la bogeria dels altres?

5

La Charlotte té vuit anys quan l'estat de salut de la mare empitjora.
Les fases depressives s'eternitzen.
No troba gust en res, se sent inútil.
L'Albert implora a la seva dona.

Però les tenebres ja se li han assegut al llit.
Et necessito, li diu ell.
La Charlotte et necessita, insisteix.
Ella s'adorm, aquesta nit.

Però es lleva.
L'Albert obre els ulls, la segueix amb la mirada.
La Franziska s'acosta a la finestra.
Vull veure el cel, diu, per tranquil·litzar el marit.
Sovint, diu a la Charlotte que, al cel, tot és més bonic.
I afegeix: quan jo hi sigui, t'enviaré una carta per explicar-t'ho.

El més enllà esdevé una obsessió.
Que no vols que la mama es torni un àngel?
Seria prodigiós, oi?
La Charlotte calla.

Un àngel.
La Franziska en coneix un: la seva germana.
Que va tenir el coratge de posar el punt final.
De deixar els dies en silenci, sense avisar.
Una perfecció en la violència.
La mort d'una noia de divuit anys.
La mort de la promesa.
La Franziska considera que hi ha una jerarquia dins l'horror.
Un suïcidi quan un té fills és un suïcidi superior.
En la tragèdia familiar, ella podria ser la número u.
Qui li discutiria la supremacia del seu saqueig?

Una nit, es lleva sense fer soroll.
Sense ni respirar.
Per un cop, l'Albert no se n'adona.
Es tanca al lavabo.
Agafa un flascó d'opi i se n'empassa tot el contingut.
La ranera acaba despertant el seu marit.
Que s'afanya, però la porta està tancada amb clau.
La Franziska no l'obre.
Sent la gola incendiada, el dolor és insuportable.
Amb tot, no es mor.
I el pànic del seu marit espatlla el seu comiat.

Ho està sentint, la Charlotte?
S'ha despertat?
L'Albert al final aconsegueix obrir.
Retorna la seva dona a la vida.

La dosi era insuficient.
Però ara ell ja sap.
La mort ja no és un fantasma.

6

Quan es desperta, la Charlotte busca la mare.
La mama s'ha posat malalta, aquesta nit.
No la podem molestar.
Per primera vegada, la nena se'n va a escola sense haver-la vist.
Sense fer-li un petó.

La Franziska estarà més segura a casa els seus pares.
És el que pensa l'Albert.
Si es queda sola, es matarà.
És impossible raonar amb ella.
La Franziska torna a ocupar la seva habitació de soltera.
El decorat de quan era petita.
El lloc on va ser feliç amb la seva germana.
Vetllada pels pares, recupera una mica les forces.
La seva mare procura amagar l'ansietat que sent.
Com pot ser?
L'intent de la seva altra filla, després del suïcidi de la primera.
No es pot descansar mai.
Remou cel i terra per trobar ajuda.
Fan venir un neuròleg, amic de la família.
Ha tingut una petita crisi passatgera, els tranquil·litza.
Un excés d'emocions, i una sensibilitat extrema, res més.

La Charlotte està inquieta.
On és, la mama?
Està malalta.

Té la grip.
És molt contagiós.
Per tant, de moment val més que no la vagis a veure.
Tornarà aviat, li promet l'Albert.
Sense ser gaire convincent.
Està molt enrabiad amb la seva dona.
Sobretot quan s'ha d'enfrontar amb el desassossec de la Charlotte.

Amb tot, la va a veure cada vespre.
La rebuda dels seus sogres és glacial.
L'en consideren responsable.
No és mai a casa, només fa que treballar.
L'intent de suïcidi és per força un acte de desesperació.
Un gest provocat per una intensa solitud.
Bé cal acusar algú.
I l'altra filla, també va ser culpa meua?, voldria cridar-los ell.
Però l'Albert calla.
Els ignora, i s'asseu a l'espona del llit.
Per fi a soles amb la seva dona, evoca uns quants records.
Sempre acaben així, recordant coses.
Es podria creure que tot s'arreglarà.
La Franziska agafa la mà del seu marit, dibuixa un somriure.
Té moments de serenor, fins i tot de tendresa.
Breus esclats de vida entre els desitjos negres.

Per ocupar-se de la malalta, han contractat una infermera.
És la versió oficial.
Naturalment, l'objectiu és vigilar-la.
Els dies passen, sota la mirada d'aquesta estranya.
La Franziska no pregunta mai per la seva filla.
La Charlotte ha deixat d'existir.
Quan l'Albert li porta un dibuix seu, ella gira la cara.

Els Grunwald sopen al gran menjador.
La infermera travessa la sala i s'asseu amb ells un instant.
De sobte, una visió colpeix la mare.
La Franziska sola a l'habitació, acostant-se a la finestra.
Afusella l'empleada amb la mirada.
S'aixeca precipitadament i corre cap on és la filla.
Obre la porta, just a temps de veure el cos basculant.
Xiscla amb totes les seves forces, és massa tard.
Un soroll sord.
La mare avança, tremolant.
La Franziska és dins un bassal de sang.